

**ILM VA BILIMGA TASHNALIK: INSONIYAT TARAQQIYOTINING
TUGANMAS MANBAI**

Sitora Juraboeva Axroro qizi

Jurnalist

Annotatsiya: *Insoniyatning tarixiy yutuqlari va rivojlanish jarayonlari ilm va bilimga bo'lgan cheksiz tashnalik tufayli amalga oshgan. O'rganishga, yangiliklarni kashf qilishga, savollarga javob izlashga bo'lgan intilish insoniyatni madaniyat, texnologiya, fan va falsafiy tafakkur sohalarida oldinga siljitdi. Ilm va bilimga bo'lgan ishtiyoq insonni doimiy rivojlanishga, dunyoni yaxshiroq tushunishga va atrof-muhitni yanada yaxshilashga undaydi.*

Kalit so'zlar: *insoniyat, ilm, tafakkur, jamiyat, bilim, innovatsiya, texnologiya, ta'lim, tibbiyot, taraqqiyot.*

- 1. ILM VA BILIMNING MOHIYATI**
- 2. ILM-FAN VA BILIMNING JAMIYATDAGI ROLI**
- 3. ILM VA BILIMGA TASHNALIKNI RAG'BATLANTIRISH YO'LLARI**

1.1 ILM VA BILIMNING MOHIYATI

Ilm – bu haqiqatni aniqlash, koinot va tabiat qonunlarini tushunish jarayonidir. U kuzatish, tajriba, tahlil va sinovlar orqali hosil bo'ladi. Ilm-fan insoniyatni o'rab turgan olamni ilmiy asoslangan dalillar va nazariyalar orqali tushuntiradi. Bilim esa insonning madaniyati, qadriyatlari va texnologiyalari asosida shakllanadi. U jamiyatning hayoti va rivoji uchun asosiy o'rinni egallaydi.

Ilmga bo'lgan tashnalikning manbalari

Ilm va bilimga intilishning eng katta sababi – bu insonning o'zini va atrof-muhitini anglash istagidir. Inson tabiatiga xos bo'lgan qiziquvchanlik va savollarga javob topish istagi ilm va bilimga bo'lgan cheksiz tashnalikni yuzaga keltiradi. Bu intilish nafaqat shaxsiy rivojlanish uchun, balki butun jamiyat taraqqiyoti uchun ham muhimdir.

1. O'z-o'zini anglash

Insoniyat qadim zamonlardan beri o'zining tabiatini, o'zligini va kelib chiqishini anglashga intilgan. Qadimgi falsafiy izlanishlar, diniy qarashlar va bugungi kundagi ilmiy tadqiqotlar bir maqsadga qaratilgan: biz kimmiz va qayerdan keldik? Bu savollarga javob izlash jarayoni, aslida, insonning ilm va bilimga bo'lgan tashnaligidan dalolat beradi.

2. Yangi ufqlarni kashf qilish

Ilm-fanga bo'lgan intilish tufayli insoniyat cheksiz imkoniyatlar va yangi kashfiyotlarga erishdi. Geografik kashfiyotlar, kosmik tadqiqotlar, texnologik yutuqlar — bularning barchasi ilmga bo'lgan cheksiz qiziqish va tashnalikning natijasidir. Bilim olish jarayoni insonning qiziquvchanligini yanada kuchaytirib, uni yangi ufqlarga yetaklaydi.

3. Jamiyatni rivojlantirish

Bilimga bo'lgan ishtiyoq faqat individual o'sishga emas, balki jamiyatni yaxshilashga ham qaratilgan. Ilmiy tadqiqotlar va texnologik kashfiyotlar tufayli insoniyat hayotini yanada qulay va samarali qilishga erishdi. Misol uchun, tibbiyot sohasidagi ilmiy yutuqlar odamlarning umrini uzaytirdi va hayot sifatini yaxshiladi.

2.1 ILM-FAN VA BILIMNING JAMIYATDAGI ROLI

Ilm va bilim insoniyat taraqqiyotining negizini tashkil etadi. Har qanday ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlar ilmiy izlanishlar va yangi bilimlar kashf etilishi natijasida sodir bo'ladi. Fan texnologiyalarning rivoji uchun asos bo'lib xizmat qiladi va bu jarayon jamiyatning barcha jabhalariga ta'sir qiladi.

1. Texnologiya va innovatsiyalar

Bugungi kunda ilm-fanning rivoji texnologik taraqqiyotning asosiy omilidir. Zamonaviy texnologiyalar hayotni sezilarli darajada yengillashtirib, insonlarga yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Sun'iy intellekt, robototexnika, mobil texnologiyalar va boshqa ko'plab yutuqlar ilmiy izlanishlarning bevosita natijasidir. Bularning barchasi bilimga bo'lgan cheksiz tashnalikning ifodasidir.

2. Tibbiyot va sog'liqni saqlash

Ilm-fan va tadqiqotlar orqali tibbiyot sohasida ulkan yutuqlarga erishildi. Yangi doridarmonlar, davolash usullari va texnologiyalar kasalliklarni davolash va oldini olishda katta yordam bermoqda. Tibbiyotning rivoji insoniyat sog'lig'i va umrini uzaytirish yo'lida katta ahamiyatga ega.

3. Ta'lim va taraqqiyot

Bilimga tashnalik ta'lim sohasida ham muhim o'rin egallaydi. Ta'lim insonlarga ilm olish, dunyoni tushunish va yangi bilimlarni qo'lga kiritish imkoniyatini beradi. Bu jarayon shaxsiy rivojlanishga va butun jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladi.

3.1 ILM VA BILIMGA TASHNALIKNI RAG'BATLANTIRISH YO'LLARI

Bilimga intilish insonni va jamiyatni rivojlantiruvchi asosiy kuchdir. Bu tashnalikni saqlab qolish va rivojlantirish uchun bir qancha chora-tadbirlar ko'rish lozim:

- **Ta'lim tizimining rivoji:** Sifatli ta'lim orqali insonlarda bilim olishga bo'lgan qiziqishni shakllantirish va izlanish ruhini kuchaytirish mumkin. Maktab va universitetlarda yoshlarni ilmiy izlanishlarga jalb qilish, ularni ijodiy va mustaqil fikrlashga o'rgatish muhim ahamiyatga ega.

- **Ilm-fanga sarmoya:** Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash uchun hukumatlar va xususiy sektor ilm-fan va texnologiyaga sarmoya kiritishlari zarur. Laboratoriyalar, ilmiy markazlar va texnologik inkubatorlar orqali yangi kashfiyotlarga yo'l ochish lozim.

- **Madaniy va intellektual muhit yaratish:** Jamiyatda o'qish va o'rganishga bo'lgan qiziqishni kuchaytirish uchun ilmiy anjumanlar, ko'rgazmalar va adabiy tadbirlarni ko'proq tashkil etish kerak. Kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va bilimga bo'lgan ishtiyoqni oshirish orqali jamiyatning ilmiy salohiyatini oshirish mumkin.

Xulosa

Ilm va bilimga tashnalik insoniyat taraqqiyotining tuganmas manbaidir. Bu ishtiyiq va intilish tufayli insoniyat yangi yutuqlarga erishib, hayotini yanada yaxshilash imkoniga ega bo'ladi. Ilm-fan va bilim insonning shaxsiy va jamiyatdagi o'rnini belgilovchi eng muhim boylikdir. Shu bois, har bir inson ilm va bilimga bo'lgan tashnaligini doimiy ravishda saqlab qolishi, o'qishga, izlanishga va yangiliklarni o'rganishga intilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. https://ilmsarchashmalari.uz/user-media/issues_files/2023-9.pdf
2. https://namdu.uz/media/Books/pdf/2024/05/31/NamDU-ARM-2623-Salohiyat_mezoni_6_son.pdf
3. <https://ziyouz.com/kutubxona/category/21-hikmatlar-xazinasiaforizmlar?download=1616:saida-jo-rayeva-haqiqat-manzaralari-96-mumtoz-faylasuf>
4. <https://tsuull.uz/sites/default/files/2021.pdf>
5. <https://e-library.sammu.uz/uploads/books/Uzbek%20tilidagi%20adabiyotlar/Psixologiya/Manaviyat%20asoslari-%20Umarov%20E%2C%20Abdullayev%20M-%202006.pdf>
6. https://library.uriu.uz/media/files/Etika_estetika_va_mantiq_maruza_matnlari.pdf
7. https://lib.utu-ranch.uz/media/files/2024/09/05/2.Falsafa_oquv_qollanma_Madaeva_Sh._2019.pdf
8. https://namdu.uz/media/Books/pdf/2024/07/10/NamDU-ARM-9716-Xulqi_ogishni_bolalar_psixologiyasi.pdf
9. https://alpha.samdaqi.edu.uz/files/files/Konferensiya%20maqolalari/4-kitob_compressed.pdf
10. <http://portal.guldu.uz/download-edfiles-5522.pdf>
11. [https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/manaviyat/Milliy%20manaviyatimiz%20asoslari%20\(M.Imomnazarov\).pdf](https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/manaviyat/Milliy%20manaviyatimiz%20asoslari%20(M.Imomnazarov).pdf)
12. <https://staff.tiame.uz/storage/users/656/articles/OAT6KACEeXoR0PstIBFJTf0xUkGcpnH1YQNcmBbf.pdf>